

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

21. aprill 2016*

Eelotsusetaotlus — Määrus (EÜ) nr 44/2001 — Kohtualluvus tsiviil- ja kaubandusasjades — Artikli 5 punkt 3 — Mõiste „lepinguväline kahju“ — Direktiiv 2001/29/EÜ — Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamine infoühiskonnas — Artikli 5 lõike 2 punkt b — Reprodutseerimisõigus — Erandid ja piirangud — Reprodutseerimine isiklikuks tarbeks — Õiglane hüvitis — Maksmata jätmine — Võimalik arvamine määruse (EÜ) nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 kohaldamisalasse

Kohtuasjas C-572/14,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Oberster Gerichtshofi (Austria kõrgeim kohus) 18. novembri 2014. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 11. detsembril 2014, menetluses

Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte GmbH

versus

Amazon EU Sàrl,

Amazon Services Europe Sàrl,

Amazon.de GmbH,

Amazon Logistik GmbH,

Amazon Media Sàrl,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta (ettekandja), kohtunikud A. Arabadjiev, C. G. Fernlund, S. Rodin ja E. Regan,

kohtujurist: H. Saugmandsgaard Øe,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 26. novembri 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte GmbH, esindajad: *Rechtsanwalt* A. Feitsch ja *Rechtsanwalt* M. Walter,
- Amazon EU Sàrl, Amazon Services Europe Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon Logistik GmbH ja Amazon Media Sàrl, esindajad: *Rechtsanwalt* U. Börger ja *Rechtsanwalt* M. Kianfar,
- Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,
- Prantsuse valitsus, esindajad: D. Segoin ja D. Colas,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,
- Soome valitsus, esindaja: H. Leppo,
- Euroopa Komisjon, esindajad: T. Scharf ja M. Wilderspin,

olles 17. veebruari 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) artikli 5 punkti 3 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2011. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) artikli 5 lõike 2 punkti b.
- 2 Taotlus on esitatud vaidluses, mille pooled on Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte GmbH (edaspidi „Austro-Mechana“) ning Amazon EU Sàrl, Amazon Services Europe Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon Logistik GmbH ja Amazon Media Sàrl (edaspidi koos „Amazon“) Austria kohtute pädevuse kohta lahendada tasu maksmise hagi vastavalt Austria õigusaktidele andmekandjate riigi territooriumil esimesena turule viimise eest.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 44/2001

- 3 Määruse nr 44/2001 II peatüki I jakku „Üldsätted“ kuuluva artikli 2 lõige 1 sätestab:

„Käesoleva määruse kohaselt kaevatakse isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata.“

- 4 Määruse artikli 5 punktid 1 ja 3, mis on osa 2. jaost „Kohtualluvus erandjuhtudel“, on sõnastatud järgmiselt:

„Isiku, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib teises liikmesriigis kaevata:

- 1) a) lepingutega seotud asjade puhul selle paiga kohtusse, kus tuli täita lepingus sätestatud kohustus;

[...]

[...]

- 3) lepinguvälise kahju puhul selle paiga kohtusse, kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda“.

Direktiiv 2001/29

- 5 Direktiivi 2001/29 artikkel 2 „Reprodutseerimisõigus“ sätestab:

„Liikmesriigid näevad ette, et ainuõigus lubada või keelata otsest või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis, osaliselt või täielikult, on:

- a) autoritel nende teoste suhtes;

- b) esitajatel nende esituste salvestiste suhtes;

- c) fonogrammitootjatel nende fonogrammide suhtes;

- d) filmide esmasalvestiste tootjatel nende filmide originaali ja koopiate suhtes;

- e) ringhäälinguorganisatsioonidel nende kaabel- või kaablita sidevahendite, sh kaabli või satelliidi kaudu edastatavate saadete salvestiste suhtes.“

- 6 Direktiivi artikli 5 „Erandid ja piirangud“ lõikes 2 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võivad artiklis 2 sätestatud reprodutseerimisõiguse puhul näha ette erandeid ja piiranguid järgmistel juhtudel, kui kõne all on:

[...]

- b) mis tahes kandjal reproduktsioonid, mille füüsiline isik on teinud isiklikuks tarbeks ning mille kasutuseesmärk ei ole otseselt ega kaudselt kaubanduslik, tingimusel, et õiguste valdajad saavad õiglase hüvitise, mille puhul võetakse arvesse, kas asjaomase teose või objekti puhul on või ei ole kasutatud artiklis 6 osutatud tehnilisi meetmeid;

[...]“

Austria õigus

- 7 Põhikohtuasjale kohaldatavas redaktsioonis 9. aprilli 1936. aasta autoriõiguse seaduse (Urheberrechtsgesetz, edaspidi „UrhG“) (*Bundesgesetzblatt* 111/1936) § 42 sätestab:

„1. Igaüks võib oma tarbeks teha teosest üksikkoopiaid paberile või muule taolisele andmekandjale.

2. Muudele kui lõikes 1 märgitud andmekandjatele võib igaüks teha teosest üksikkoopiaid oma tarbeks ja teadusuuringutes kasutamiseks, kuivõrd see on vajalik mitteärilistel eesmärkidel. [...]

[...]“

8 UrhG § 42b sätestab:

„1. Kui teos, mis on edastatud ringhäälingu kaudu või tehtud üldsusele kättesaadavaks või salvestatud kaubanduslikul eesmärgil video- või helikandjale, on niisugust laadi, et seda võib eeldatavasti reprodutseerida video- või helikandjale salvestades § 42 lõigete 2–7 kohaselt oma tarbeks või isiklikuks kasutamiseks, siis on autoril õigus õiglasele tasule („tühja kasseti tasu“), kui andmekandjad viiakse Austrias kaubanduslikul eesmärgil tasu eest turule; andmekandjateks loetakse tühje video- või helikandjaid, mis sellist reprodutseerimist võimaldavad, või muid selleks mõeldud video- ja helikandjaid.

[...]

3. Õiglast tasu on kohustatud maksuma:

1) tühja kasseti tasu ja seadmetasu puhul isik, kes viib andmekandjad või reprodutseerimisseadmed Austrias või välisriigis olevast asukohast kaubanduslikul eesmärgil esimesena tasu eest turule; [...]

[...]

5. Lõigetes 1 ja 2 sätestatud tasu maksmise nõude saab esitada ainult kollektiivse esindamise organisatsioon.

[...]“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 9 Austro-Mechana on autoriõiguste kollektiivse esindamise organisatsioon, kelle ülesanne on nimelt koguda UrhG § 42b lõikes 1 ette nähtud tasu.
- 10 Amazon, mille registreeritud asukohad on Luksemburgis ja Saksamaal, kuulub rahvusvahelisse gruppi, kes müüb tooteid interneti kaudu, kaasa arvatud selles sättes nimetatud andmekandjaid. Austro-Mechana arvates viib Amazon need andmekandjad Austrias esmakordselt turule ja seetõttu peab seda tasu maksuma.
- 11 Pooled vaidlevad küsimuse üle, kas Austro-Mechana algatatud kohtuasi, mille eesmärk on Amazonilt selle tasu saamine, allub vastavalt määruse nr 44/2001 artikli 5 punktile 3 rahvusvahelise kohtualluvuse järgi Austria kohtutele.
- 12 Austro-Mechana esitatud hagi jättis esimese astme kohus läbi vaatamata seetõttu, et asi ei allu rahvusvahelise kohtualluvuse järgi talle.
- 13 Austro-Mechana hagi läbivaatamata jätmine jäi apellatsiooniasemes muutmata põhjendusega, et Austro-Mechana ja Amazoni vahelisele vaidlusele ei kohaldu määruse nr 44/2001 artikli 5 punkt 3.
- 14 Austro-Mechana esitas l'Oberster Gerichtshofile (Austria kõrgeim kohus) määruskaebuse, milles taotles nimetatud sätte kohaldamist.

- 15 Neil asjaoludel otsustas Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi [2001/29] artikli 5 lõike 2 punkti b tähenduses „õiglase hüvitise“ maksmise kohustus, mida tuleb Austria õiguse kohaselt täita ettevõtjatel, kes viivad andmekandjad riiklikul territooriumil kaubanduslikul eesmärgil esimesena tasu eest turule, on määruse [nr 44/2001] artikli 5 punkti 3 tähenduses „lepinguvälisest kahjust“ tulenev kohustus?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 16 Oma eelotsuse küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult sisuliselt teada, kas määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et nõue saada direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti b rakendava siseriikliku sätte alusel sellist tasu nagu põhikohtuasjas käsitletav tasu, kuulub „lepinguvälise kahju“ valdkonda nimetatud määruse artikli 5 punkti 3 tähenduses.
- 17 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on liikmesriigid, kes on oma siseriiklikus õiguses kehtestanud direktiivi artikli 5 lõike 2 punktis b ette nähtud reprodutseerimisõiguse isiklikuks tarbeks kasutatava koopia erandi (edaspidi „isiklikuks tarbeks kopeerimise erand“), vastavalt sellele sättele muu hulgas kohustatud nägema ette reprodutseerimise ainuõiguse omajale õiglase hüvitise maksmise (vt kohtuotsus 5.3.2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 18 Kuna direktiivi sätetes ei ole õiglase hüvitise süsteemi eri elemente rohkem täpsustatud, on liikmesriikidel nende kindlaksmääramisel lai kaalutlusõigus. Seega peavad liikmesriigid määrama kindlaks isikud, kes peavad seda hüvitist maksma, ning määrama kindlaks hüvitise vormi, üksikasjaliku korra ja suuruse (vt kohtuotsus, 5.3.2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 19 Õiglase hüvitise aluseks olev süsteem, õiglase hüvitise kontseptsioon ja suurus on seotud kahjuga, mis põhjustatakse reprodutseerimise ainuõiguse omajatele kaitstud teostest ilma omajate loata isiklikuks tarbeks koopia tegemisega. Selles kontekstis on selle hüvitise eesmärk õiguste omajatele kahju hüvitada ja seda tuleb vaadelda kahju vastutasuna (vt selle kohta kohtuotsused 21.10.2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 40; 16.6.2011, Stichting de Thuiskopie, C-462/09, EU:C:2011:397, punkt 24; 11.7.2013, Amazon.com International Sales jt, C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 47; 10.4.2014, ACI Adam jt, C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 50, ning 5.3.2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, punkt 21).
- 20 Euroopa Kohus on samuti otsustanud, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkt b paneb liikmesriigile, kes on oma õiguskorras teinud isikliku kasutamise eesmärgil reprodutseerimise suhtes erandi, kohustuse selles tähenduses, et see liikmesriik tagab oma territoriaalse pädevuse alusel õiglase hüvitise tegeliku sissenõudmise, et hüvitada reprodutseerimise ainuõiguste omajatele kahju, mille on kaitstud teoste reprodutseerimise läbi tekitanud kõnealuse liikmesriigi territooriumil elavad lõppkasutajad (vt selle kohta kohtuotsused 16.6.2011, Stichting de Thuiskopie, C-462/09, EU:C:2011:397, punktid 34–36, 39 ja 41, ning 11.7.2013, Amazon.com International Sales jt, C-521/11, EU:C:2013:515, punktid 32 ja 57–59).
- 21 Kuigi Euroopa Kohus tõlgendas seda sätet nii, et isikul, kes reprodutseerib kaitstud teost isikliku kasutamise eesmärgil ilma õiguse omajalt eelnevalt luba küsimata, lasub põhimõtteliselt kohustus reprodutseerimisega seotud kahju heastada, rahastades õiguse omajale makstavat hüvitist (vt kohtuotsused 1.7.2013, Amazon.com International Sales jt, C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 23, ning 10.4.2014, ACI Adam jt., C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 51), on ta siiski tunnistanud, et kuna praktikas on keeruline isiklikul eesmärgil kasutajaid tuvastada ning kohustada neid reprodutseerimise ainuõiguste omajatele tekitatud kahju hüvitama, võivad liikmesriigid õiglase hüvitise rahastamiseks

seada sisse „isiklikuks tarbeks reprodutseerimise tasu“, mida ei pea maksma mitte asjaomased isikud, vaid need, kelle käsutuses on digitaalseks reprodutseerimiseks kasutatavad seadmed, aparaadid ja andmekandjad ning kes teevad need reprodutseerimisseadmed ja andmekandjad õiguslikult või faktiliselt isikutele kättesaadavaks või osutavad neile reprodutseerimisteenust. Nimetatud süsteemi kohaselt tuleb isiklikuks tarbeks reprodutseerimise tasu maksta asjaomastel reprodutseerimisseadmel, -aparaatide ja andmekandjaid käsutaval isikul (vt eelkõige kohtuotsused 11.7.2013, Amazon.com International Sales jt, C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 24, ning 5.3.2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, punkt 23).

- 22 Sellega seoses on Euroopa Kohus täpsustanud, et kuna nimetatud süsteem võimaldab asjaomast hüvitist rahastama kohustatud isikul teenida isiklikuks tarbeks reprodutseerimise tasuna makstud summa tagasi samade reprodutseerimiseks kasutatavate seadmete, aparaatide ja andmekandjate kättesaadavaks tegemise hinnas või osutatud reprodutseerimisteenuse hinnas, siis lasub tasumiskohustus lõpuks seda hinda maksvatel isiklikul eesmärgil kasutajatel ja asjaomane süsteem loob „õiglase tasakaalu“, mis tuleb leida reprodutseerimise ainuõiguse omajate ja kaitstud objektide kasutajate huvide vahel (vt kohtuotsused 16.6.2011, Stichting de Thuiskopie, C-462/09, EU:C:2011:397, punkt 28, ning 11.7.2013, Amazon.com International Sales jt, C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 25).
- 23 Sellise süsteemi võttis kasutusele Austria Vabariik, kes valis direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis b ette nähtud isiklikuks tarbeks kopeerimise erandi rakendamise, mida Euroopa Kohtul on juba olnud võimalus analüüsida oma 11. juuli 2013. aasta otsuses Amazon.com International Sales jt (C-521/11, EU:C:2013:515).
- 24 Direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti b tähenduses õiglase hüvitise rahastamise tarvis isiklikuks tarbeks reprodutseerimise tasu on UrhG §-ga 42b loodud süsteemi raames kohustatud maksma need isikud, kes viivad reprodutseerimiseks kasutatavad andmekandjad riigi territooriumil või välisriigis olevast asukohast kaubanduslikul eesmärgil tasu eest turule (vt kohtuotsus 11.7.2013, Amazon.com International Sales jt, C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 26).
- 25 Nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 22 on märgitud, võimaldab selline süsteem asjaomast hüvitist rahastama kohustatud isikul põhimõtteliselt teenida hüvitise summa tagasi nende andmekandjate müügihinnas, kuna kooskõlas „õiglase tasakaalu“ nõudega maksab tasu lõpuks hinna maksnud isiklikul eesmärgil kasutaja, eeldusel et ta on lõppkasutaja (vt kohtuotsus 11.7.2013, Amazon.com International Sales jt, C-521/11, EU:C:2013:515, punkt 27).
- 26 Lisaks ei ole UrhG § 42b lõike 5 kohaselt hüvitist saama õigustatud isik mitte reprodutseerimise ainuõiguse omaja, vaid autoriõiguste kollektiivse esindamise organisatsioon, käesoleval juhul Austro-Mechana.
- 27 Mis puutub küsimusse, kas Austria kohtutel on pädevus lahendada Austro-Mechana nõuet saada UrhG §-s 42b ette nähtud õiglast hüvitist, siis on kohane meenutada, et erandina määruse nr 44/2001 artikli 2 lõikes 1 sätestatud üldpõhimõttest, mis annab pädevuse selle liikmesriigi kohtutele, mille territooriumil on kostja alaline elukoht, näeb määruse II peatüki 2. jagu ette teatava hulga valikulisi kohtualluvusi, mille hulgas esineb ka määruse artikli 5 punktis 3 sätestatud kohtualluvus (vt kohtuotsused 16.5.2013, Melzer, C-228/11, EU:C:2013:305, punkt 23; 3.10.2013, Pinckney, C-170/12, EU:C:2013:635, punkt 24; 5.6.2014, Coty Germany, C-360/12, EU:C:2014:1318, punkt 44, ja 22.1.2015, Hejduk, C-441/13, EU:C:2015:28, punkt 17).
- 28 Nii näeb määruse nr 44/2001 artikli 5 punkt 3 ette, et lepinguvälise kahju puhul võib isiku, kelle alaline elukoht on liikmesriigi territooriumil, kaevata teises liikmesriigis selle paiga kohtusse, kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda.

- 29 Selles sättes ette nähtud eripädevust tuleb tõlgendada autonoomselt ja kitsalt (vt kohtuotsus 28.1.2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 43, ja 21.5.2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 37).
- 30 Sellega seoses on kohane meenutada, et väljakujunenud kohtupraktikas on leitud, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punktis 3 ette nähtud kohtualluvuse eeskiri põhineb vaidluse ning kahjustava sündmuse toimumise või toimuda võimise koha kohtu vahelisel eriti tihedal seotusel, mis õigustab asja andmist selle kohtu alluvusse vajaduse tõttu tagada korrakohane õigusemõistmine ja menetluse otstarbekas korraldamine (vt kohtuotsused 16.5.2013, Melzer, C-228/11, EU:C:2013:305, punkt 26; 3.10.2013, Pinckney, C-170/12, EU:C:2013:635, punkt 27; 5.6.2014, Coty Germany, C-360/12, EU:C:2014:1318, punkt 47; 22.1.2015, Hejduk, C-441/13, EU:C:2015:28, punkt 19, ja 28.1.2015 Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 46).
- 31 Lepinguvälise kahju puhul on tõepoolest selle paiga kohtul, kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda, üldjuhul parimad tingimused kohtuasja lahendamiseks eelkõige tänu tihedale seosele vaidluse esemega ning kergemale tõendite hankimise võimalusele (vt kohtuotsused 25.10.2012, Folien Fischer ja Fofitec, C-133/11, EU:C:2012:664, punkt 38; 16.5.2013, Melzer, C-228/11, EU:C:2013:305, punkt 27; 18.7.2013, ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, punkt 50, ja 21.5.2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 40).
- 32 Euroopa Kohtu praktika kohaselt hõlmab mõiste „lepinguväline kahju“ kõiki nõudeid, milles taotletakse kostja vastutuse tuvastamist ja mis ei ole „lepinguga seotud“ määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkti a tähenduses (vt kohtuotsused 27.9.1988, Kalfelis, 189/87, EU:C:1988:459, punktid 17 ja 18; 13.3.2014, Brogsitter, C-548/12, EU:C:2014:148, punkt 20, ning 28.1.2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 44).
- 33 Seega tuleb kõigepealt analüüsida, kas Austro-Mechana nõue UrhG §-s 42b ette nähtud hüvitise saamiseks on selle sätte tähenduses lepinguga seotud.
- 34 Selle kohta on Euroopa Kohus otsustanud, et lepingu sõlmimine ei ole määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 kohaldamise eeltingimus (vt kohtuotsus 28.1.2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 38).
- 35 Kuigi määruse nr 44/2001 artikli 5 punkt 1 alapunkt a ei eelda lepingu sõlmimist, on kohustuse kindlakstegemine siiski selle sätte kohaldamiseks vajalik, kuna kohtualluvus määratakse selle sätte kohaselt paiga järgi, kus asjaomane kohustus täideti või tuleb täita. Siiski ei saa mõistet „lepingutega seotud asjad“ selle sätte tähenduses mõista nii, et sellega peetakse silmas olukorda, kus pool ei ole võtnud vabatahtlikult teise poole ees mingit kohustust (vt kohtuotsus 14.3.2013, Česká spořitelna, C-419/11, EU:C:2013:165, punkt 46).
- 36 Järelikult eeldab nimetatud artikli 5 punkti 1 alapunktis a lepingutega seotud asjade jaoks ette nähtud valikulise kohtualluvuse eeskirja kohaldamine selle õigusliku kohustuse kindlakstegemist, mille isik on endale vabatahtlikult teise isiku ees võtnud ja millel põhineb hageja nõue (vt kohtuotsused 14.3.2013, Česká spořitelna, C-419/11, EU:C:2013:165, punkt 47, ja 28.1.2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 39).
- 37 Põhikohtuasjas ei ole Amazon endale vabatahtlikult võtnud kohustust maksta tasu, mis on ette nähtud Austro-Mechanale UrhG §-s 42b, mille eesmärk on rakendada direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis b. See kohustus on talle pandud Austria õigusega kaitstud teoste või objektide reprodutseerimiseks kasutatavate andmekandjate kaubanduslikul eesmärgil tasu eest turule viimise tõttu.
- 38 Sellest tulenevalt ei ole Austro-Mechana nimetatud hüvitise saamise nõue seotud määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkti a tähenduses „lepinguga“.

- 39 Teiseks tuleb kindlaks määrata, kas põhikohtuasja nõue kujutab endast nõuet tuvastada kostja vastutus käesoleva kohtuotsuse punktis 32 viidatud kohtupraktika tähenduses.
- 40 Sellega on tegemist juhul, kui kostjat võib lugeda vastutavaks „kahjustava sündmuse“ eest määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tähenduses.
- 41 Lepinguvälise kahjuga võib tõepoolest arvestada vaid tingimusel, et saab tõendada, et kahju ja selle kahju põhjustanud sündmuse vahel on põhjuslik seos (vt kohtuotsused 30.11.1976, Bier, 21/76, EU:C:1976:166, punkt 16, ja 5.2.2004, DFDS Torline, C-18/02, EU:C:2004:74, punkt 32).
- 42 Praegusel juhul on Austro-Mechana algatatud asja eesmärk saada hüvitist kahju eest, mis on tekkinud seetõttu, et Amazon ei ole maksnud UrhG §-s 42b ette nähtud tasu.
- 43 Sellega seoses on kohane meenutada, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis b ette nähtud õiglast hüvitist tuleb käesoleva kohtuotsuse punktis 19 viidatud Euroopa Kohtu praktika kohaselt vaadelda vastutasuna kahju eest, mis põhjustatakse autoritele kaitstud teostest ilma autorite loata isiklikuks tarbeks koopiategemise.
- 44 Seetõttu on UrhG §-s 42b ette nähtud tasu mittekogumine Austro-Mechana poolt kahjustav sündmus määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tähenduses.
- 45 Asjaolu, et „õiglase hüvitise“ rahastamise Austria süsteemi raames tuleb see hüvitis maksta mitte reprodutseerimise ainuõiguse omajatele, kellele põhjustatud kahju see peab korvama, vaid autoriõiguste kollektiivse esindamise organisatsioonile, ei oma siinkohal tähtsust.
- 46 Nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 26, võivad vastavalt UrhG § 42b lõikele 5 üksnes autoriõiguste kollektiivse esindamise organisatsioonid esitada nõude nimetatud artiklis 42b ette nähtud tasu saamiseks. Seega ainult Austro-Mechana kui autoriõiguste kollektiivse esindamise organisatsioon Austrias võib nimetatud süsteemi raames selle nõude esitada.
- 47 Võttes eelkõige arvesse ka käesoleva kohtuotsuse punktis 21 viidatud kohtupraktikat, siis asjaolu, et Amazon ei ole isiklikuks tarbeks kaitstud teoseid reprodutseerinud lõppkasutaja, ei ole takistuseks sellele, et Austria õiguses ette nähtud süsteemi kohaselt peab Amazon UrhG §-s 42b lõikes 1 ette nähtud tasu siiski maksma.
- 48 Pealegi, kuigi on tõsi, nagu väidab Amazon, et andmekandjate turule viimine ei ole iseenesest ebaseaduslik toiming ning kuna Austria Vabariik otsustas rakendada direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis b ette nähtud isiklikuks tarbeks kopeerimise erandit, on nende andmekandjate abil isiklikuks tarbeks reprodutseerimine Austria õiguse kohaselt lubatud, siis selle sätte kohaselt seab Austria seadus ikkagi isiklikuks tarbeks koopiategemisele tingimuse, et õiguste omajad peavad saama õiglast hüvitist ehk käesoleval juhul UrhG § 42b lõikes 1 ette nähtud tasu.
- 49 Oma nõudega ei heida Austro-Mechana Amazonile ette mitte andmekandjate Austria territooriumil turule viimist, vaid UrhG-ga Amazonile pandud tasu maksmise kohustuse täitmata jätmist.
- 50 Seega on Austro-Mechana nõude eesmärk kostja vastutuse tuvastamine, sest nõue on põhjustatud Amazoni-poolsete nende UrhG sätete rikkumisega, mis talle sellise kohustuse panevad ja sellega, et selline rikkumine kujutab endast õigusvastast tegevust, mis põhjustab Austro-Mechanale kahju.
- 51 Järelikult tugineb selline nõue määruse nr 44/2001 artikli 5 punktile 3.
- 52 Sellest tuleneb, et kui põhikohtuasjas käsitletav kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda Austrias – mille peab kindlaks tegema eelotsusetaotluse esitanud kohus –, on selle liikmesriigi kohtud pädevad Austro-Mechana nõuet lahendama.

- 53 Neil asjaoludel tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et nõue maksta direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis b ette nähtud õiglase hüvitise süsteemi rakendavate liikmesriigi õigusnormide alusel sellist hüvitist nagu põhikohtuasjas käsitletav hüvitis kuulub lepinguvälise kahju valdkonda nimetatud määruse artikli 5 punkti 3 tähenduses.

Kohtukulud

- 54 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 5 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et nõue maksta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 5 lõike 2 punktis b ette nähtud õiglase hüvitise süsteemi rakendavate liikmesriigi õigusnormide alusel sellist hüvitist nagu põhikohtuasjas käsitletav hüvitis kuulub lepinguvälise kahju valdkonda nimetatud määruse artikli 5 lõike 3 tähenduses.

Allkirjad